

ਜੋ ਰਾਜ ਦੇਹਿ ਤ ਕਵਨ ਬਛਾਈ॥
ਜੋ ਭੀਖ ਮੰਗਾਵਹਿ ਤ ਕਿਆ ਘਟਿ ਜਾਈ॥ ੧॥ (ਰਵਗ੍ਰਿਹਜਰੀ)

ਫਰੀਦ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਚੱਖੜਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ
ਰੇਕਾਰਿੰਗ ਥੇਕੇ ਉਥੇ ਹੋਇਆ ਜੀਵਨ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਚੱਖੜਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ
ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ। ਇਥੇ ਬਿਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਵੀ ਇਸੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨਦੇ ਹਨ :-

ਕਾਹੇ ਰੇ ਨਰ ਗੰਧਰੁ ਕਰਤੁ ਧਰੁ
ਸੁਮਾਭੇਰ ਦੁਟਿ ਪ੍ਰਬੰਧੁ ਸੋਭੀ
ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਝੁਠੀ ਦੇਹੀ॥ ੧॥

ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆਂਦੁੱਖ ਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਿਹੀਥੀ ਜਾਂ ਬਰਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
ਪਾਲਕਾਰ ਏਕਾਯਨ ਭਾਰਤੀ ਅਭਿਨੇਤਾ, ਬਿਨਿਟਿਥੀ ਸਿਰਿਯਾ ਪਾਲਿੰਗ
ਰਹਿੰਦੀ। ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ :-

ਰਾਮ ਸੋਗਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜਨ ਕੋਉ ਪ੍ਰਤਾਪਿਆ ਆਈ॥
ਏਕਾਦਸੀ ਬ੍ਰਤੁ ਰਹੈ, ਕਾਹੇ ਕੋਉ ਤੀਰਥਿ ਜਾਈ॥

ਸਾਲੇ 'ਰਾਗ ਤਿਲੋਗ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਾਪਿਆ ਨੂੰ ਕਰੀਮਾਂ, ਅਲਾਹ, ਰਹੀਮਾਂ, ਗੁਨੀ
ਆਦਿ ਸਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੁਖਾਤਿਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਖਿਣੀ ਟੇਕ ਆਖਿਆ
ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਮਾਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਭਵ ਵੇਖਣ ਯੋਗ ਹੈ :-

ਮੈਂ ਅੰਧੁਲੈ ਕੀ ਟੈਕੁ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਖੁੰਦਗਾਰੁ
ਉਪਵਾਸੈ ਕੀ ਰਸੁਰਾਹਿ ਭਾਇ ਅਬਝਿਤੁ
ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਮੈਂ ਮਸਕੀਨ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੈ ਆਧਾਰਾ॥ ੧॥

ਕਾਪੜੇ ਉਹ ਅਨੁਭਵ ਜਿਹੜਾ ਫਰੀਦ ਨੇ 'ਫੋਰਗਣੀ' ਅਤੇ 'ਜੋ ਸਿਰ ਮਾਈ' ਨਾ
ਨਿਵੇ ਸੋ ਸਿਰ ਕਪਿ ਉਤਾਰਿ' ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਅਨੁਭਵ ਨਾਮਦੇਵ
ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਰੀਦ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਿਰ ਉਤਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ
ਨਾਮਦੇਵ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ :-

ਜੋ ਨ ਭਾਖੇਤੈ ਨਾਰਾਇਣਾ
ਤਿਨਕਾ ਮੈ ਨ ਕਰਉ ਦਰਸਨਾ

ਤਖਨ ਨਾਮਦੇਵ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਹਿਰਾ ਹੋ ਹੋ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਰਿ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਕੱਥ ਸੀ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ ਉਹ ਬੈਰਾਗੀ
ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ
ਸਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ
ਸਨ। ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਨਗੀ ਤੇ ਹੱਸਣ ਤਾਂ ਪਏ ਹੱਸਣ ਪਰ ਉਹ ਭਗਤੀ
ਪ੍ਰਾਕਟਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਗੀ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਕਰਾ ਹੋਏ। ਦੁਹਾਯਾਰ
ਭਾਵਨਾ, ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਤੇ ਚਟਾਨ ਵਾਂਗ ਦਿੜ ਸਨ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ
ਸਰੇਲਾ ਕੁਝ ਸੁਰ ਏਰੰਗ ਡਚ ਪਿਚ ਨੇਟ ਗਾਹਤ ਪਾਰਾ ਸਹਜਤਾਰ ਭਰ
ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਣੇ ਪਏ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ
ਨਿਯਤ। ਏਹ ਅਭਿਆਸ ਦੇਖਣੇ ਪਾਓਯਾ ਪਾਥਸਰ ਪਤਾਤਿਰ ਸੁਖੇ
ਤੁਰਦੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਛਤਹਿ ਹੋਈ। ਇਕ
ਅਰਜ ਉਹ ਦਾਤ ਅੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੇ :-

ਐਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰਿ
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰਿ
ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰੇ ਰਾਮਈਆ

ਦਿਓ ਰਾਮ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਜਿਸ ਦੇ
ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਿਰਜਣਾ, ਜਿਉਂਦੀ
ਜਾਗਦੀ, ਕਵਿਤਾ ਸਦਾ ਲਈ ਅਮਰ ਹੈ।